

Терлецька В. О.доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9334-2557>**Viktoriia Terletska**

Lviv Polytechnic National University

ТИПОЛОГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ**TYOLOGY OF INNOVATIVE ECONOMIC DEVELOPMENT**

Анотація. У статті наведено актуальність інноваційного типу розвитку національної економіки, що притаманна передовим країнам світу. Представлено типи інноваційних організацій та наведено їх особливості та характеристики. Встановлено, що економічне зростання національної економіки формується завдяки поєднанню екстенсивних та інтенсивних факторів. Наведено фактори екстенсивного та інтенсивного типів. Виявлено, що інноваційний розвиток національної економіки може бути забезпечений завдяки суб'єктам венчурного підприємництва, які являють собою як окремих суб'єктів господарювання, так і сукупність суб'єктів. Визначено, що інноваційне підприємство є основним суб'єктом многогранної підприємницької інноваційної діяльності. Економічний розвиток національної економіки може бути забезпечений завдяки піднесенню високотехнологічних та конкурентоспроможних видів економічної діяльності та безпосередньо інноваційних технологій, застосування яких у господарську діяльність створює синергетичний ефект. Підвищення інноваційної активності підприємств національного господарства є однією з важливих передумов сталого розвитку. Базою інноваційної економіки є людський капітал та грошові кошти, що акумулюють венчурні структури. Інноваційний розвиток економіки передбачає не лише застосування нових та модернізованих продуктів/послуг, технологій, методів та моделей, що сприяють зростанню конкурентоспроможності, а й передбачає соціальний та екологічний розвиток. Інноваційний розвиток формує систематичні зміни та сприяє переходу на новий рівень, застосовуючи сучасні досягнення науки та техніки, а саме: створення унікальних продуктів/послуг сприяє підвищенню конкурентоспроможності; нові технології підвищують продуктивність праці; нововведення сприяють формуванню нових професій та робочих місць; інновації забезпечують зростання обсягів виробництва та експорту; новинки покращують якість життя населення, вирішують соціальні проблеми та забезпечують людські потреби; впровадження енергоощадних технологій вирішує екологічні питання. Саме тому інноваційний розвиток економіки має таке важливе значення, а венчурні структури забезпечують такий розвиток.

Ключові слова: типологія інноваційного розвитку економіки, венчурний бізнес, бізнес-акселератор, преакселератор.

Abstract. The article presents the relevance of the innovative type of development of the national economy, which is inherent in the advanced countries of the world. The types of innovative organizations are presented and their features and characteristics are given. It is established that the economic growth of the national economy is formed due to a combination of extensive and intensive factors. The factors of extensive and intensive types are given. It is revealed that the innovative development of the national economy can be ensured due to the subjects of venture entrepreneurship, which are both individual business entities and a set of entities. It is determined that an innovative enterprise is the main subject of multifaceted entrepreneurial innovative activity. The economic development of the national economy can be ensured due to the rise of high-tech and competitive types of economic activity and directly innovative technologies, the application of which in economic activity creates a synergistic effect. Increasing the innovative activity of enterprises of the national economy is one of the important prerequisites for sustainable development. The basis of the innovative economy is human capital and funds accumulated by venture structures. Innovative development of the economy involves not only the use of new and modernized products/services, technologies, methods and models that contribute to the growth of competitiveness, but also involves social and environmental development. Innovative development forms systematic changes and promotes the transition to a new level, applying modern achievements of science and technology, namely: the creation of unique products/services contributes to increasing competitiveness; new technologies increase labor productivity; innovations contribute to the formation of new professions and jobs; innovations ensure the growth of production and export volumes; new products improve the quality of life of the population, solve social problems and meet human needs; the introduction of energy-saving technologies solves environmental issues. That is why the innovative development of the economy is of such importance, and venture structures ensure such development.

Keywords: typology of innovative development of the economy, venture business, business accelerator, pre-accelerator.

Постановка проблеми. Успішне функціонування суб'єктів господарювання дозволяє забезпечити інноваційний розвиток національної економіки. В економічній літературі виділяють такі основні три напрями розвитку: екстенсивний, інтенсивний та інноваційний. Розвиненим країнам притаманний інноваційний шлях розвитку – напрям економічного піднесення, в основі якого постійні та систематичні інновації, що направлені

на істотне покращення усіх елементів функціонування підприємств, а саме – щодо виготовлення, реалізації інноваційних товарів/послуг, та спирається на такі переваги як можливості НТП, окреслений конкретними цілями, метою, завданнями, ресурсними обмеженнями та створює конкурентні переваги є інноваційним типом розвитку. Тому виникає необхідність та нагальна потреба побудови типології інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні елементи інноваційного розвитку економіки окреслюють значне місце у працях зарубіжних, та вітчизняних науковців. Досягнення у теоретичне підґрунтя, методичні положення та практичні рекомендації здійснили такі вчені: Б. Бачевський, Б. Буркинський, С. Бушуєв, В. Величко, В. Вишневський, В. Геєць, О. Головінов, О. Жилінська, Й. Завадський, М. Заніздра, Л. Захаркіна, Л. Збаразька, Р. Каплан, А. Касич, Т. Кваша, О. Коваленко, Р. Кларк, О. Кузьмін, Г. Марковіц, О. Мосієвич, Т. Писаренко, О. Раєвська, В. Рогожин, Л. Рожкова, Дж. Сінджер, М. Тимошук, О. Талавіря, Р. Фещур, Н. Цопа, В. Чекіна, В. Шарп. Водночас, зважаючи на істотні напрацювання у цій царині наукових досліджень, недостатньо розроблено концептуальні засади та типологію інноваційного розвитку.

Мета статті. В динамічних умовах функціонування інноваційні процеси набувають все більшої необхідності. Ефективність інноваційного розвитку національної економіки дозволяє збільшити доходи домогосподарств, підвищити рівень життя населення, вплинути на рівень зайнятості, забезпечити відповідний рівень освіти, науки, охорони здоров'я та інших елементів життя суспільства, підвищити рівень обороноздатності країни тощо. Тому актуальними є питання інноваційного розвитку та безпосередньо розроблення типології розвитку. Мета статті – визначити ключові підходи до інноваційного розвитку національної економіки та запропонувати типологію його форм.

Вклад основного матеріалу. Сучасний розвиток економік країн світу є неможливим без інновацій, вони оточують нас скрізь. В глобалізаційних умовах сьогодення це обумовлює необхідність постійного запровадження новітніх підходів до системи розвитку економіки, кон'юнктури ринку, методів управління розвитком та його функціональним забезпеченням. За останні десятиліття серед ряду розвинутих країн світу відбулась радикальна структурна трансформація національних економік, пов'язана насамперед із суттєвим зростанням ролі наукомістких, високотехнологічних виробництв, що характеризується інтенсивним використанням знань, науки, техніки та широким впровадженням інновацій у різноманітні сфери економічного життя. Інноваційна економіка ґрунтується на впровадженні інновацій, безперервному технологічному удосконалюванні, виробництві та експортуванні високотехнологічної продукції з високою доданою вартістю. Основою такої економіки є новітні технології. Від інших видів економік її відрізняє те, що основну частину прибутку створює інтелект вчених, новаторів, розвиток інформаційної сфери, а не просте матеріальне виробництво, характерне для індустріальної економіки або висока концентрація фінансів, властива для капіталу [6–14].

Вибір інноваційного типу розвитку обумовлений об'єктивними причинами [1–4]:

- інноваційний товар формує значні конкурентні переваги, які дозволяють підвищити конкурентоспроможність та економічну стійкість;
- дозволяє впроваджувати енергоощадні, безвідходні та маловідходні технології;
- передбачає використання інноваційних видів матеріалів і ресурсів;

- дозволяє використання комплексних інформаційних технологій та інструментів цифрової економіки;
- сприяє персоналізації потреб і споживчих характеристик товару;
- сприяє впровадженню нових форм організації виробництва та реалізації продукції;
- сприяє підвищенню кваліфікації кадрів.

Формування та впровадження інноваційного типу розвитку економіки передбачає розроблення відповідної моделі. Інноваційна модель розвитку економіки – це система відповідних елементів, напрямів, пріоритетів, завдань, мети, структур, стратегій, механізмів тощо, які необхідні для досягнення відповідних цілей, а саме – ефективності інноваційного розвитку національної економіки.

Економічне зростання національної економіки формується завдяки поєднанню екстенсивних та інтенсивних факторів. До екстенсивних факторів відносять інтенсивне використання матеріальних ресурсів. До інтенсивних індикаторів включають покращення якості матеріальних ресурсів, підвищення продуктивності праці, впровадження результатів інноваційної діяльності, що збільшують віддачу від активів підприємства та забезпечують відповідні конкурентні переваги. В умовах сьогодення внесок НТП у ВВП для розвинених країн є значним – питома вага інноваційного елементу складає понад 65 %.

Успішний інноваційний розвиток національної економіки можливий лише за умови цілеспрямованого і системного управління, результати якого повинні збагачувати та вдосконалювати напрями майбутнього розвитку національної економіки у видах економічної діяльності, тим самим забезпечувати не лише економічний, а й соціальний та екологічний розвиток та ґрунтуватися на нових підходах до задоволення потреб суспільства, а управління інноваційною діяльністю має спрямовуватися на інноваційну активність підприємств національної економіки, розвиток інноваційного потенціалу, забезпечення ефективного цілеспрямованого та систематичного менеджменту.

Важливого значення для інноваційного розвитку відіграє розвинена інноваційна інфраструктура, що являє собою сукупність різноманітних елементів – підприємств, організацій, їх об'єднань будь якої форми власності, які забезпечують інноваційну діяльність різноманітними послугами: консалтинговими, фінансовими, інформаційними, маркетинговими, комунікативними, юридичними тощо.

Як вказується у праці [12], інноваційний розвиток національної економіки може бути забезпечений завдяки суб'єктам венчурного підприємництва, які являють собою як окремих суб'єктів господарювання, так і сукупність суб'єктів. При цьому найважливішими з позиції виготовлення і доведення до споживачів інноваційної продукції являється інноваційне підприємство, яке безпосередньо розробляє і реалізує новий продукт (рис. 1).

Як видно з рис. 1, інноваційне підприємство виступає основним елементом системи інноваційного розвитку, оскільки сприяє перетворенню ідеї у готову продукцію.

Важливого значення на сьогодні набуває венчурне інвестування та безпосередньо венчурне підприємство. В умовах активізації інноваційної діяльності

Рисунок 1 – Інноваційне підприємство як основний суб'єкт многогранної підприємницької інноваційної діяльності

Джерело: розроблено автором

венчурні установи та організації є перспективним напрямком розвитку усіх сфер економіки, а також джерелом забезпечення підприємств креативними ідеями та грошовими коштами. Венчурне підприємництво передбачає фінансування бізнес-проектів; залучення інновацій, пов'язаних із зростанням високотехнологічних та ризикових видів економічної діяльності; формування нових професій та нових робочих місць. Венчурне підприємництво є основою фінансування підприємств національного господарства, стимулює розвиток інноваційних процесів на мікро та макрорівні. Важливим є і те, що венчурний бізнес окреслює перспективні напрямки технологічного розвитку, тому доцільно розвинути підхід щодо бачення інноваційної діяльності як процесу взаємодії суб'єктів венчурного підприємництва для забезпечення інноваційного розвитку національної економіки (рис. 2).

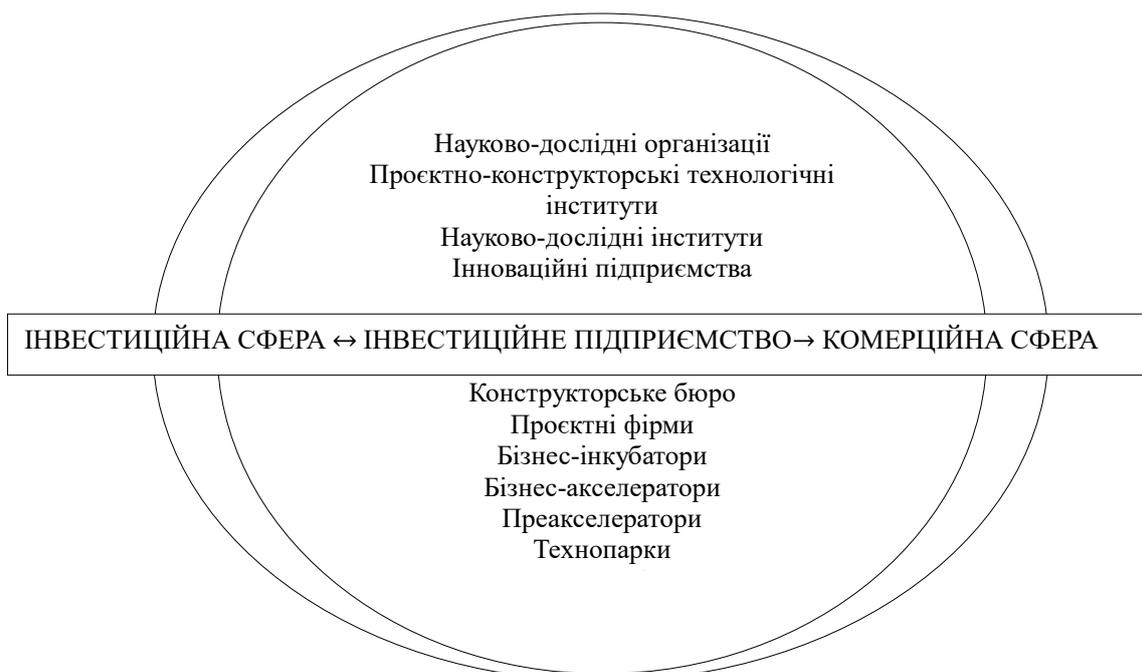
За даними [14], «інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – окреме підприємство/сукуп-

ність підприємств, що розробляє, виготовляє та реалізовує інноваційні продукти і/або продукцію/послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 % його загального обсягу продукції/послуг».

Для здійснення інноваційної діяльності в національній економіці має бути розвинена інноваційна інфраструктура. Без неї інноваційна діяльність є неможливою. Тому, спираючись на результати нормативно-правових джерел та наукової літератури, можна зробити висновок, що інноваційна діяльність – діяльність, спрямована на комерціалізацію наукових розробок, яка є процесом взаємозв'язку суб'єктів венчурного бізнесу з метою забезпечення інноваційного розвитку національної економіки.

Інноваційна діяльність здійснюється в рамках різноманітних господарських форм великого, середнього та малого підприємництва. Розглянемо типи венчурних інноваційних підприємств за обсягом капіталу бізнесу.

У рамках великого та середнього бізнесу діють дослідницькі центри виробничих підприємств до яких

Рисунок 2 – Типи інноваційних організацій

Джерело: розроблено автором

відносять: науково-дослідні інститути (НДІ), проектно-конструкторські технологічні інститути (ПКТИ), конструкторські бюро (КБ), інформаційні центри, бюро та інші структури; міжгалузеві і регіональні центри: галузеві НДІ, міжгалузеві НДІ, технопарки, технополіси; загальнонаукові центри: НДІ, лабораторії вищих навчальних закладів, інженерні центри, інфраструктури національної академії; інфраструктури спеціалізованих академій, наукові спілки, науково-технічні товариства.

У рамках малого бізнесу діють малі організації-партнерства, які функціонують у напрямку наукових досліджень і розробок: дрібні організації, створені на позички венчурного капіталу; організації з впровадження результатів досліджень (впроваджувальні); організації – «паростки» для реалізації науково-технічних досягнень, які є побічним продуктом значних програмно-цільових розробок за контрактами урядових відомств, університетів, підприємств, корпорацій; дрібні організації, що обслуговують програмно-цільові наукові дослідження і розробки; дрібні організації – розробники; організації ризикового (венчурного) фінансування.

В Україні діють такі венчурні інноваційні підприємства як Start-up Business Incubator KNU (Державний бізнес-інкубатор при Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка), Sikorsky Challeng (Державний бізнес-інкубатор при Київському політехнічному інституті імені Ігоря Сікорського), Tech StartUp School (Державний бізнес-інкубатор при Національному університеті «Львівська політехніка»), YEP (Академічні бізнес-інкубатори), GrowthUP (Бізнес-акселератор), Founder Institute (Бізнес-інкубатор), 1991 Open Data Incubator (Бізнес-інкубатор), Startup network (Бізнес-акселератор та інвестиційна платформа для учасників венчурного ринку), Happy Farm (Бізнес-акселератор), Startup Ukraine (Освітній центр для підприємців та стартаперів) [12].

Бізнес-інкубатор – організація, що забезпечує підприємцям-початківцям малого та середнього підприємництва довенчурне фінансування їх бізнесу, а саме: надає спеціально обладнані приміщення та інше майно з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності на певних умовах і на певний час. У світовій практиці великі компанії, університети, органи влади, приватні організації створювали бізнес-інкубатори. Їх фінансове забезпечення – субсидії уряду, фондів, пожертвування, внески, платежі малих організацій, фірм за оренду будівель, надання послуг, розрахунків успішно працюючих інноваційних організацій. Інша назва бізнес-інкубаторів – «інноваційні центри», «центр підтримки підприємництва», «технологічні бізнес-центри» «центри підприємства», «центри бізнесу і технології». Такі спеціалізовані організації об'єднують вчених, інженерів, винахідників, менеджерів та інших науковців задля формування проектної команди. Важливим моментом для підприємців-початківців є надання консультативно-експертних послуг щодо управлінських, фінансових та комерційних питань. Керівники інкубаторів мають налагоджену систему зв'язків з місцевими організаціями, малим і середнім бізнесом, тому мають доступ до місцевих і державних джерел фінансування. Осо-

бливістю функціонування бізнес-інкубатора є те, що вони займаються розвитком не продукту, а незалежного суб'єкта підприємницької діяльності. Бізнес-інкубатор вважається найефективнішою формою підтримки невеликих підприємств на початкових стадіях їх діяльності.

Бізнес-акселератор – це організація/ програма, яка допомагає стартапам та малим компаніям прискорити їхнє зростання та досягти успіху на ринку. Акселератори надають комплексне навчання, менторство від експертів, доступ до мережі контактів, інвестицій та необхідних ресурсів, таких як робочі простори та технології. Основна мета такої програми – допомогти підприємцям уникнути типових помилок, динамічніше розвинути бізнес-модель і залучити фінансування за короткий проміжок часу. Основна відмінність їх діяльності від діяльності бізнес-інкубаторів – працюють з проектами, які вже мають мінімально життєздатний продукт (MVP) або навіть перші продажі. На відміну від бізнес-інкубаторів, програми акселерації є більш короткими та інтенсивними, тривають від кількох місяців до 1 року, тоді як інкубатори працюють з проектами з нуля на довший термін.

Преакселератор – це програма-підготовка для стартапів та нових бізнес-ідей перед участю у акселераційній програмі, яка допомагає командам сформулювати концепцію, розробити бізнес-модель та підготуватися до більш інтенсивних програм акселерації або старту власної справи. Це «підготовчі курси» для підприємців, які дозволяють втілити ідею в реальність, перевірити її життєздатність та сформулювати фундамент для успішного розвитку бізнесу.

Зазвичай венчурні фонди фінансують початкові стадії інноваційного процесу. У невеликих підприємств на виробництво продукції/реалізації послуг зазвичай не вистачає фінансових, матеріальних та технічних засобів/ресурсів. Інноваційні підприємства є базовими суб'єктами венчурного підприємництва, що здійснюють наукові розробки та сприяють їх комерціалізації.

Венчурні інноваційні підприємства – це молоді організації, відокремлені підрозділи або дочірні підприємства великих компаній, науково-технічні об'єднання підприємств, що характеризуються потенціалом зростання та акумулюють венчурні активи для реалізації інноваційних проектів.

Розглянемо типологію венчурних інноваційних підприємств. За типологічною ознакою «Вид науково-технічної продукції» розрізняють продуктове, технологічне, управлінське венчурне інноваційне підприємство. За ступенем нововведень: базисне венчурне інноваційне підприємство, поліпшувальне венчурне інноваційне підприємство, псевдоінноваційне венчурне інноваційне підприємство. За ступенем спеціалізації виділяють: венчурне інноваційне підприємство із концентрацією на певних видах науково-технічної продукції та диверсифіковане. За формою організації інноваційної діяльності розрізняють венчурне інноваційне підприємство, що діє як внутрішньо-фірмовий (міжфірмове кооперування) венчур та венчурне інноваційне підприємство, що діє на основі інтеграційної співпраці (позаінтеграційне організування). За способом формування та джерелами фінансування виділяють венчурне інноваційне підприємство, що функціонує як «внутріш-

ній венчур» (ризикова група, підрозділ, університетський і корпоративний венчур на зразок spin-off та spin-out); венчурне інноваційне підприємство, що діє як «зовнішній венчур»; венчурне інноваційне підприємство, що функціонує як «незалежний венчур»; венчурне інноваційне підприємство, що діє на базі інтеграційної співпраці (позаінтеграційне організування). За видом спеціалізації – товарне (продуктове) венчурне інноваційне підприємство, управлінське (ресурсне) венчурне інноваційне підприємство, технологічне венчурне інноваційне підприємство. За інноваційним потенціалом – низькопотенційне венчурне інноваційне підприємство, середньопотенційне венчурне інноваційне підприємство та високопотенційне венчурне інноваційне підприємство. За участю іноземного капіталу – національне венчурне інноваційне підприємство, іноземне венчурне інноваційне підприємство, змішане венчурне інноваційне підприємство. За величиною – мале венчурне інноваційне підприємство, середнє венчурне інноваційне підприємство, велике венчурне інноваційне підприємство. За співпрацею з типами інвесторів» венчурні інноваційні підприємства можна класифікувати на таке, що співпрацює з індивідуальними інвесторами; венчурне інноваційне підприємство, що співпрацює з інституційними інвесторами; венчурне інноваційне підприємство, що співпрацює з індивідуальними та інституційними інвесторами. За ступенем залучення інвесторів до управління виділяють венчурне інноваційне підприємство з пасивною участю в управлінні та венчурне інноваційне підприємство з активною участю в управлінні. За способом формування та джерелами фінансування – «внутрішній венчур» (внутрішній венчурний відділ – науково-дослідне бюро, дослідно-конструкторське бюро, науково-промисловий відділ тощо); «зовнішній венчур» – впроваджувальна організація, утворена на пайових засадах крупною корпорацією тощо; «незалежний (чистий) венчур».

Вагомого значення відіграють і структури мезорівня.

Технополіс – спеціалізований центр на наданні науково-технічної та проектно-конструкторської активності, виробництві інноваційної продукції. Наявність та активний розвиток технополісу можливий за наявності в регіоні розвиненої інноваційної інфраструктури.

Технопарк – технологічний парк, який функціонує як комплексна структура, об'єднує сукупність установ і організацій, у напрямку доведення ідеї до її комерційної реалізації. Діє як центр передових технологій, наукових досліджень і розробок. Технопарк розробляє принципово нові високі технології для експериментального і дрібносерійного виробництва. Технопарк формується на основі існуючих науково-виробничих об'єднань та є зв'язком науки, малого підприємництва з великим бізнесом. Основними завданнями технопарку є розвиток пріоритетних видів економічної діяльності; сприяння науковій, територіальній та економічній єдності національної економіки; забезпечення економічної безпеки та підтримки національної економіки. Основними перевагами функціонування технопарку є розвиток наукоємних видів економічної діяльності;

забезпечення наукового, організаційного, фінансового, інформаційного та інших видів консалтингової допомоги для малим фірм; тим самим формує потужні імпульси економічного розвитку національної економіки.

До структур, що акумулюють фінансові активи для розвитку інноваційного підприємництва відносять інвестиційні фонди. В Україні вони представлені компаніями з управління активами. В національній економіці «за формою організації» вони поділяються на пайові та корпоративні інвестиційні фонди; «за порядком функціонування» – відкритого, закритого та інтервального типу інвестиційні фонди; «за терміном функціонування» – строкові та безстрокові інвестиційні фонди; «за особливостями здійснення діяльності» – диверсифіковані, спеціалізовані, кваліфікаційні та недиверсифіковані інвестиційні фонди; «за стратегією фінансування» – інвестиційні фонди консервативного, агресивного і збалансованого типу; «за способом розміщення цінних паперів» – інвестиційні фонди з публічним розміщенням цінних паперів та інвестиційні фонди з приватним розміщенням цінних паперів.

До макrorівневих структур інноваційного розвитку національної економіки відносять асоціації венчурного капіталу, фонди венчурного капіталу, мережі бізнес-ангелів, спілки інвесторів тощо.

Типологія інноваційного розвитку наведена в табл. 1.

Наведена в табл. 1 типологія інноваційного розвитку не є вичерпна і може бути доповнена іншими типологічними ознаками.

Висновки. У статті наведено актуальність інноваційного типу розвитку національної економіки, що притаманна передовим країнам світу. Представлено типи інноваційних організацій та наведено їх особливості та характеристику. Виявлено, що інноваційний розвиток національної економіки може бути забезпечений завдяки суб'єктам венчурного підприємництва, які являють собою як окремі суб'єкти господарювання, так і сукупність суб'єктів. Визначено, що інноваційне підприємство є основним суб'єктом многогранної підприємницької інноваційної діяльності. Спрямованість інноваційного розвитку за напрямками сталого розвитку.

Представлено за такими типологічними ознаками напрями інноваційного розвитку економіки: рівень новизни, стратегічна спрямованість інноваційного розвитку, масштаби та рівні охоплення інноваційного розвитку, спосіб задоволення потреб, функціональна сфера прояву інноваційного розвитку, причина виникнення, термін реалізації інноваційного розвитку, сфера застосування напрямів інноваційного розвитку, спонукальні мотиви підприємства-інноватора і споживача інновацій, галузь національного господарства, темп впровадження, джерело фінансування, динаміка, масштаб змін, рівень невизначеності, ступінь управління, неперервність, рівень охоплення об'єктів, рівень збалансованості, результативність і гармонійність.

Перспективи подальших досліджень. У подальших дослідженнях планується розкрити сутність і значення інноваційного розвитку національної економіки.

Таблиця 1 – Типологія інноваційного розвитку

№	Типологічна ознака	Напрямок інноваційного розвитку
1	2	3
1.	Спрямованість інноваційного розвитку за напрямками сталого розвитку	1.1 Економічний інноваційний розвиток, спрямований на підвищення економічної стабільності національної економіки
		1.2 Соціальний інноваційний розвиток, спрямований на покращення умов життя населення
		1.3 Екологічний інноваційний розвиток, спрямований на формування заходів з охорони довкілля інновації
2.	Рівень новизни	2.1 Радикальний інноваційний розвиток, спрямований на створення принципово нових продуктів, технологій або ринків
		2.2 Поступовий інноваційний розвиток, спрямований на покращення існуючих продуктів, технологій або ринків
		2.3 Ординарний інноваційний розвиток, спрямований на істотні зміни у традиційні галузі економіки
		2.4 Покращуючий інноваційний розвиток, спрямований на часткове вдосконалення відомих продуктів чи процесів, проте не формує кардинально нового
3.	Стратегічна спрямованість інноваційного розвитку	3.1 Збалансований інноваційний розвиток, що застосовують при умові поступових технічних змін
		3.2 Наступальний інноваційний розвиток, що застосовують в умовах технічних змін при потребі досягнення зростання, випередження чи лідерства при використанні інновацій
		3.3 Захищаючий інноваційний розвиток, що застосовують в умовах використання та відтворення результатів інноваційної діяльності для підприємств-лідерів
		3.4 Абсорбуючий інноваційний розвиток, що формується через номінальні, а не реальні інноваційні перетворення
4.	Масштаби та рівні охоплення інноваційного розвитку	4.1 Локальний, що спрямований на внутрішні зміни на підприємстві
		4.2 Глобальний, який покликаний змінити не лише внутрішню структуру, а й зовнішнє середовище
		4.3 Стратегічний, що спрямований на реалізацію окреслених інноваційних ідей
		4.4 Тактичний, який проявляється в поточній діяльності підприємства і реалізується досягненням оперативних цілей інноваційної діяльності
5.	Спосіб задоволення потреб	5.1 Інноваційний розвиток, спрямований на задоволення існуючих потреб
		5.2 Інноваційний розвиток, спрямований на задоволення нових потреб
6.	Функціональна сфера прояву інноваційного розвитку	6.1 Соціальний
		6.2 Виробничий
		6.3 Маркетинговий
		6.4 Адміністративний
		6.5 Фінансово-економічний
7.	Причина виникнення	7.1 Реактивний інноваційний розвиток, спонтанний
		7.2 Стратегічний інноваційний розвиток, спланований наперед
8.	Термін реалізації інноваційного розвитку	8.1 Довгостроковий (більше 8 років)
		8.2 Середньостроковий (до 5–8 років)
		8.3 Короткостроковий (до 2–3 років)
9.	Сфера застосування напрямів інноваційного розвитку	9.1 Продуктові, базуються на комерціалізації продуктивних інновацій
		9.2 Технологічні, базуються на комерціалізації технологічних інновацій
		9.3 Ринкові, базуються на розширенні питомої ваги на ринку
		9.4 Організаційно-управлінські, базуються на застосуванні організаційно-управлінських інновацій
		9.5 Ресурсні, базуються на застосуванні ресурсних інновацій
10.	Спонукальні мотиви підприємства-інноватора і споживача інновацій	10.1 Інноваційний розвиток, спрямований на «завоювання симпатій споживача» – при орієнтації на завоювання споживача та розширення меж власного збуту продукції
		10.2 Інноваційний розвиток, спрямований на «всесічні переваги» – при орієнтації на якість та ціну продукції
		10.3 Інноваційний розвиток, спрямований на «ефект іміджу» – при орієнтації на позитивний імідж підприємства
		10.4 Інноваційний розвиток, спрямований на «ефект чорного кола» – при орієнтації на достатній рівень інноваційної потужності за недостатньої споживчої компетентності
11.	Галузь національного господарства	11.1 Інноваційний розвиток, впроваджений у сфері науки, освіти, соціальній сфері (культура, охорона здоров'я, мистецтво)
		11.2 Інноваційний розвиток, впроваджений у матеріальне виробництво (промисловість, будівництво, сільське господарство тощо)
12.	Темп впровадження	12.1 Наростаючий інноваційний розвиток
		12.2 Спадаючий інноваційний розвиток
		12.3 Рівномірний інноваційний розвиток
		12.4 Стрибокподібний інноваційний розвиток

Продовження Таблиці 1

1	2	3
13.	Джерело фінансування	13.1 Інноваційний розвиток, що фінансується власними коштами
		13.2 Інноваційний розвиток, що фінансується залученими коштами
		13.3 Інноваційний розвиток змішаним фінансуванням
14.	Динаміка	14.1 Висхідний інноваційний розвиток
		14.2 Низхідний інноваційний розвиток
		14.3 Стабільний інноваційний розвиток
15.	Масштаб змін	15.1 Комплексний інноваційний розвиток
		15.2 Фрагментарний інноваційний розвиток
16.	Рівень невизначеності	16.1 Детермінований інноваційний розвиток
		16.2 Вірогідний інноваційний розвиток
		16.3 Невизначений інноваційний розвиток
17.	Ступінь управління	17.1 Керований інноваційний розвиток
		17.2 Некерований інноваційний розвиток
18.	Неперервність	18.1 Безперервний інноваційний розвиток
		18.2 Інтервальний інноваційний розвиток
19.	Рівень охоплення об'єктів	19.1 Системний інноваційний розвиток
		19.2 Елементний інноваційний розвиток
20.	Рівень збалансованості	20.1 Збалансований інноваційний розвиток
		20.2 Незбалансований інноваційний розвиток
21.	Результативність	21.1 Високорезультативний інноваційний розвиток
		21.2 Середньорезультативний інноваційний розвиток
		21.3 Низькорезультативний інноваційний розвиток
22.	Гармонійність	22.1 Узгоджений інноваційний розвиток
		22.2 Неузгоджений інноваційний розвиток

Джерело: розроблено автором за даними [1–14]

Бібліографічний список:

1. Величко О.М. Особливості інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*. 2013. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_3_74
2. Вишневецький В.П., Збаразька Л.О., Заніздр М.Ю., Чекіна В.Д. та ін. Національна модель неоіндустріального розвитку України: монографія. Київ, 2016. 518 с.
3. Жилінська О.І. Державне фінансування і стимулювання розвитку венчурного інвестування у моделі відкритих інновацій. *Бізнес Інформ*. 2013. № 6. С. 330–336. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_6_58
4. Захаркіна Л. С. Державне стимулювання інноваційного розвитку суб'єктів господарювання: методологічні засади, світовий та вітчизняний досвід: монографія / за ред. Л.С. Захаркіної. Суми, 2019. 200 с.
5. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Л.В. Рожкова, О.В. Коваленко. К.: УкрІНТЕІ, 2020. 45 с.
6. Касич А.О. Стартупи як форма підприємницької діяльності: поняття, значення, зарубіжний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. № 2\2019. С. 24–31.
7. Кузьмін О.Є., Терлецька В.О. Венчурний бізнес в Україні: активи, управління та перспективи розвитку. *Virtus: Scientific Journal*. 2020. № 41. С. 243–248.
8. Кузьмін О. Є., Терлецька В. О. Показники оцінювання розвитку венчурних структур. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Т. 32 (71), № 2. С. 13–17.
9. Мосісвич О.О. Венчурне фінансування в умовах економічних перетворень: дис. ... канд. екон.: наук: 08.00.08. Київ, 2020. 246 с.
10. Національний суверенітет України в умовах глобалізації: національна доповідь / К.: Парламентське вид-во, 2011. 112 с.
11. Терлецька В.О. Формування та розвиток венчурних структур в умовах активізації інноваційної діяльності: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03. Львів, 2023. 540 с.
12. Терлецька В. О. Модель розвитку венчурного бізнесу. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2022. Вип. 4, № 2. С. 301–311.
13. Термін «Інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо)» ВРУ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/11264/sp:dark> (дата звернення 10.12.2025).
14. Angel Resource Institute (ARI). URL: angelresourceinstitute.org/

References:

1. Velychko V. M., Velychko O. M. (2013) Osoblyvosti innovatsiynoho rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv [Features of innovative development of agricultural enterprises.]. *Efektivna ekonomika*. vol 3. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_3_74
2. Vyshnevskiy V. P., Zbarazka L. O., Zanizdra M. Yu., Chekina V. D. etc. (2016) Natsionalna model neoindustrialnoho rozvytku Ukrainy [National model of neo-industrial development of Ukraine]: monograph]. Kyiv, 518 p.
3. Zhilinska O. I. (2013). Derzhavne finansuvannia i stimuliuvannia rozvytku venchurnoho investuvannia u modeli vidkrytykh innovatsii [State funding and stimulation of the development of venture capital investment in open innovation models]. *Business Inform*, vol. 6, pp. 330–336. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_6_58

4. Zakharkina L. S. (2019). Derzhavne stymuliuvannya innovatsiinoho rozvytku subiektiv hospodariuvannya: metodolohichni zasady, svitovyi ta vitchyznianiy dosvid [State stimulation of innovative development of economic entities: methodological principles, world and domestic experience]: monograph / by General. ed. Ph.D. economy of Science, Assoc. L. S. Sumy: Sumy State University, 200 p.
5. Pisarenko T. V., Kvasha T. K., Rozhkova L. V., Kovalenko O. V. (2020) Innovatsiina diialnist v Ukraini u 2019 rotsi [Innovative activity in Ukraine in 2019]: scientific and analytical report. Kyiv: UkrINTEI, 45 p.
6. Kasych A. O. (2019). Startapy yak forma pidpriemnytskoi diialnosti: poniattia, znachennia, zarubizhnyi dosvid [Startups as a form of entrepreneurial activity: concept, meaning, foreign experience]. *Investments: practice and experience*, vol. 2, pp. 24–31.
7. Kuzmin O. E., Terletska V. O. (2020). Venchurnyi biznes v Ukraini: aktyvy, upravlinnia ta perspektyvy rozvytku [Venture business in Ukraine: assets, management and development prospects]. *Virtus: Scientific Journal*, vol. 41, pp. 243–248.
8. Kuzmin O. E., Terletska V. O. (2021). Pokaznyky otsiniuvannya rozvytku venchurnykh struktur [Indicators of evaluation of the development of venture structures]. *Scientific notes of V. I. Vernadskyi Tavri National University. Series: Economics and management*, vol. 32 (71), no. 2, pp. 13–17.
9. Mosievich O. O. (2020). Venchurne finansuvannya v umovakh ekonomichnykh peretvoren [Venture financing in the conditions of economic transformations]: diss ... candidate economics: science: 08.00.08 – money, finance and credit. Kyiv. 246 p.
10. Natsionalnyi suverenitet Ukrainy v umovakh hlobalizatsii : natsionalna dopovid [National sovereignty of Ukraine in the conditions of globalization: National report]. Kyiv: Parliamentary Publishing House. (2011). p. 112.
11. Terletska V. O. (2023). Formuvannya ta rozvytok venchurnykh struktur v umovakh aktyvizatsii innovatsiinoi diialnosti [Formation and development of venture structures in the conditions of activation of innovative activity]: dys. dokt. ekon. nauk : 08.00.03. Lviv, 540.
12. Terletska V. O. (2022). Model rozvytku venchurnoho biznesu [Model of venture business development]. *Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development*, vol. 4 (2), pp. 301–311.
13. Termin “Innovatsiine pidpriemstvo (innovatsiinyi tsentr, tekhnopark, tekhnopolis, innovatsiinyi biznes-inkubator toshcho)” VRU [The term “Innovative enterprise (innovation center, technopark, technopolis, innovative business incubator, etc.)” of the Verkhovna Rada]. Available at: angelresourceinstitute.org/
14. Angel Resource Institute (ARI). Available at: angelresourceinstitute.org/

Стаття отримана: 12.11.2025

Стаття прийнята: 03.12.2025

Стаття опублікована: 26.12.2025